

Naturvårdsverket
Naturresursavdelningen
171 85 SOLNA

Bildande av Kålhuvudets naturreservat, Örnsköldsviks kommun

Uppgifter om naturreservatet

Kommun	Örnsköldsvik
Socken	Björna
Fastighet	Björna-Angsta 1:14
Markägare	Staten genom naturvårdsfonden
Lägesbeskrivning	13 km NV Björna
Areal	Totalt 771 ha varav skog ca 655 ha myr ca 116 ha
Topografisk karta	20 I S0
Ekonomisk karta	20 I 1f, 1g, 2f, 2g
Naturvårdsförvaltare	Skogsvårdsstyrelsen
Objekt nr	22 020 57

Beskrivning

Reservatet omfattar ett relativt flackt höghöjdsområde mellan 325-510 m.ö.h. Området utgörs av en mosaik av urskogsartade granskogar och stora myrområden.

Den vanligaste typen av skog är en gles, relativt grov och högvuxen granskog av fjällskogstyp. Den höga höjden med kärvt klimat har inneburit att närmare hälften av träden har snöbrottskador.

Uppe på Kålhuvudets topp finns en mycket gles skog med stort inslag av knotiga och buskliknande björkar. På en del ställen går berget här i dagen.

Postadress	Besöksadress	Leveransadress	Telefon	Telefax	Postgiro
871 86 Härnösand	Nybrogatan 15	Trädgårdsgatan 15	0611 - 290 00 (växel)	0611-298 05 (Ledn kansli) 0611-299 90 (Adm enheten) 0611-292 08 (Försvars enh)	3 51 92 - 4

1993-03-01

231-594-93
84-215

Utefter reservatets nordostsluttning finns brantare partier med rörligt markvatten vilket gett upphov till mera virkesrika och grovvuxna granbestånd.

Dominerande skogstyper är friska och fuktiga ristyper. Humusskiktet är mycket tjockt och området är ett fint exempel på skogsmark som sällan eller aldrig brunnit.

Skogen är mycket olikåldrig och upp till 300-åriga granar förekommer. Dominerande åldrar är 150-200 år. Här finns mycket gott om grantorrakor och lågor.

Skogen är som helhet i det närmaste orörd och endast enstaka spår av dimensionssavverkade träd syns.

Områdets kryptogamflora är rik och speciellt gäller detta de mer produktiva bestånden i nordost. Flera hotade och sällsynta arter har påträffats, speciellt bland arter som kräver gammal granskog med lång kontinuitet. Bland hotade lavar finns här långskägg (*Usnea longissima*), *Collema occultatum*, *Chaenothecopsis viridialba* och bland hotade mossor vedtrappmossa (*Anastrophyllum hellerianum*), liten hornflikmossa (*Lophozia ascendens*) och vedsäckmossa (*Calypogeia suecica*). Även vedsvampfloran är rik med arter som rynkskinn (*Phlebia centrifuga*) och rosenticka (*Fomitopsis rosea*).

Inom reservatet finns två större myrar, Billsta-Rödmyran och Västerhus-Rödmyran. Dessa utgörs av mer eller mindre terrängtäckande, sluttande kärr. En del av dem är så kraftigt sluttande att de utgör rena backkärr. Kärren domineras av fattiga fastmattor med tuvsäv och tuvull men även större områden med mjukmattor och lösbottnar förekommer. Myrarna har ofta diffusa övergångar mot gransumpskog av klotstarrtyp.

I reservatets nordvästra hörn finns en väderradarstation och en länkmast. Upp till dessa finns bilväg som är avstängd för allmän trafik.

Ärendets beredning

Delar av Kålhuvudet har sedan början på 1950-talet varit ett MoDo-reservat.

Länsstyrelsen uppmärksammade området under den länsomfattande urskogsinventeringen 1977.

I samband med det s k bolagspaketet förvärvades området 1990 av naturvårdsverket. Genom köpet har en ny fastighet bildats genom avstyckning. Enligt köpeavtalet förbehåller sig säljaren rätt till älgjakt under 25 år och till övrig jakt under 10 år utan avgift räknat från tillträdesdagen.

1993-03-01

231-594-93
84-215

Länsstyrelsens förslag till reservatsbeslut har godkänts av naturvårdsverket, Örnsköldsviks kommun och skogsvårdsstyrelsen.

Grund för beslutet och ändamålet med reservatet

Kålhuvudets naturlandskap med urskogsartade granskogar och myrmosaiker hyser mycket höga naturvärden. Urskogsartade skogar av denna typ är en biotop som är mycket ovanlig idag. Reservatet innehåller flera hotade, sällsynta eller hänsynskrävande arter vilka inte tål ett aktivt skogsbruk.

Området är klassat som riksintresse för naturvården och skall skyddas enligt 2 kap 6 § naturresurslagen.

Enligt kommunens översiktsplan skall markanvändningen förbehållas naturvården.

Ändamålet med reservatet är att för framtiden bevara ett urskogsartat skogsekosystem och låta det utvecklas fritt. Härigenom gör man det möjligt för de hotade skogsarterna att fortleva.

Länsstyrelsens beslut

Med stöd av 7 § naturvårdslagen (1964:822, omtryckt 1991:641) beslutar länsstyrelsen att fastigheten Björna-Angsta 1:14, Björna socken, Örnsköldsviks kommun, skall utgöra naturreservat på grund av dess betydelse för kännedom om landets natur och dess märkliga beskaffenhet. Naturreservatet som omfattar 101 ha har markerats på till beslutet hörande karta.

./.

Reservatföreskrifter

För att trygga ändamålet med naturreservatet förordnar länsstyrelsen med stöd av 8, 9 och 10 §§ naturvårdslagen samt 9 och 10 §§ naturvårdsförordningen (1976:484, omtryckt 1987:939) att nedan angivna föreskrifter samt vård- och förvaltningsbestämmelser skall gälla beträffande reservatet.

- A. Föreskrifter jämlikt 8 § naturvårdslagen angående inskränkningar i markägarens och annan sakägares rätt att förfoga över fastigheten inom reservatet.

1993-03-01

231-594-93
84-215

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar skall förbud gälla att

1. spränga, schakta, gräva eller bedriva täkt i någon form
2. anordna upplag eller göra utfyllning
3. dra fram permanent mark- eller luftledning
4. uppföra helt ny byggnad eller annan anläggning
5. dika eller dämna
6. avverka, röja eller på annat sätt skada levande eller döda träd och buskar eller annan växtlighet
7. gödsla, kalka eller använda kemiska bekämpningsmedel
8. inplantera växter eller djur

Föreskrifterna utgör inget hinder för de åtgärder som behövs för att tillgodose ändamålet med reservatet och som närmare anges i bifogad skötselplan. Inte heller utgör de hinder för nödvändiga underhållsåtgärder för väderradartornet och länkmasten med tillhörande luftledning.

Skogsskyddsbestämmelserna enligt 20 § skogsvårdslagen (1979:429) skall ej gälla inom reservatet.

B . Föreskrifter jämlikt 9 § naturvårdslagen angående markägarens och annan sakägares skyldighet att tåla visst intrång

Markägaren och innehavare av särskild rätt till marken skall tåla de åtgärder som vidtas inom området som framgår av till detta beslut fogad skötselplan.

./.

C . Föreskrifter jämlikt 10 § naturvårdslagen om vad allmänheten har att iakttaga inom reservatet

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar skall förbud gälla att

1. göra åverkan på mark och växtlighet t ex genom att bryta kvistar, fälla träd eller på annat sätt skada levande eller döda träd samt att gräva upp eller plocka alla typer av växter förutom bär och matsvampar.
2. skada eller bortföra hotade eller sällsynta djur
3. medföra ej kopplad hund

1993-03-01

231-594-93
84-215

4. framföra motordrivet fordon utanför befintlig väg
5. inplantera växter eller djur
- D. Bestämmelser jämlikt 9 § naturvårdsförordningen om naturvårdsförvaltning

- a) syftet med vård och förvaltning

Naturreservatet skall vårdas med avsikt att låta vegetationen, inklusive trädskiktet, utvecklas helt fritt.

- b) skötselplan

./.

Länsstyrelsen meddelar föreskrifter om vården genom att fastställa bifogade skötselplan. Inom ramen för skötselplanen kan länsstyrelsen fortlöpande meddela direktiv för förvaltningen.

- c) utmärkning

Naturreservatet skall utmärkas i enlighet med av naturvårdsverket utfärdade anvisningar.

- d) förvaltare

Naturreservatet skall förvaltas av skogsvårdsstyrelsen.

Den som vill klaga över detta beslut, skall skriva till miljö- och naturresursdepartementet men skicka eller lämna skrivelsen till länsstyrelsen, postadress: Länsstyrelsen, miljövårdsenheten, 871 86 HÄRNÖSAND.

Skrivelsen skall ha kommit in inom tre veckor från den dag Ni fick del av beslutet. I skrivelsen skall Ni ange vilket beslut som överklagas och den ändring som begärs. Skriv namn, adress, telefonnummer och ärendets nummer. Om Ni önskar ytterligare upplysningar, ta kontakt med Per Simonsson, telefon 0611/29737.

I den slutliga handläggningen av detta ärende har deltagit landshövding Ingemar Öhrn, beslutande, länsassessor Hans Bergström, länsarkitekt Per Sjöstedt, länsantikvarie Inger Liljeqvist, avdelningsdirektör Bengt Norén samt byrådirektör Per Simonsson, den sistnämnde föredragande.

Ingemar Öhrn

Per Simonsson

LÄNSSTYRELSEN
Västernorrlands län
Miljövårdsenheten

BESLUT

6

1993-03-01

231-594-93
84-215

Bilagor:

1. Beslutskarta
2. Skötselplan
3. Upplysningsblankett

Kopia till

Örnsköldsviks kommun, 891 88 ÖRNSKÖLDSEVIK
Miljökontoret, Örnsköldsviks kommun, 891 88 ÖRNSKÖLDSEVIK
Fritidskontoret, Örnsköldsviks kommun, 891 88 ÖRNSKÖLDSEVIK
Stadsarkitektkontoret, Örnsköldsviks kommun,
891 88 ÖRNSKÖLDSEVIK
Boverket, Box 543, 371 23 KARLSKRONA
Skogsvårdsstyrelsen, Box 3157, 881 03 SOLLEFTEÅ
Skogsvårdsstyrelsens distriktskontor, Husumvägen 2,
890 50 BJÖRNA
Fastighetsbildningsmyndigheten i Örnsköldsvik,
Nygatan 16, 891 33 ÖRNSKÖLDSEVIK
MoDo, Björna distrikt, MoDovägen 14, 890 50 BJÖRNA
Västernorrlands naturskyddsförening, c/o Lief Olsson,
Nipuddsvägen 29, 881 00 SOLLEFTEÅ
Lantmäteriet, Överlantmätarmyndigheten, Box 154,
871 23 HÄRNÖSAND

PE
RÅE
KE
PK
ME 2 ex
BN
JL
PS

GB

SKÖTSELPLAN FÖR KÄLHUVUDET'S NATURRESERVAT

Denna skötselplan utgör bilaga till reservatsbeslut 1993-03-01. Dnr 231-594-93.

BESKRIVNING

Reservatet omfattar ett relativt flackt höghöjdsområde med en mosaik av urskogsartad granskog och stora myrområden.

En skogsbilväg går in i reservatets östra del.

Uppe på den högsta höjden i nordväst finns en väderradarstation och en länkmast. Till dessa anläggningar går en skogsbilväg från norr som är stängd för allmän trafik.

En översiktlig beskrivning av området finns i reservatsbeslutet och en längre beskrivning i inventeringsrapporten "Urskogar och naturskogar i Västernorrlands län". Se litteraturförteckningen. Någon mer omfattande dokumentation av området, i form av detaljinventeringar, är inte gjord frånsett en inventering av mossor, lavar och mollusker inom en mindre provyta i sumpskog i nordost.

PLANDEL

Ändamålet med reservatet är att för framtiden bevara ett urskogsartat skogsekosystem och låta det utvecklas fritt. Inga skötselåtgärder på mark och vegetation är därför aktuella.

Reservatet skall göras tillgängligt för allmänheten. Besökare skall ledas in i reservatet via skogsbilvägen som kommer in i reservatet från öster.

Reservatet skall skyltas från väg 352 och fram till vändplanen vid vägs slutet. Vid vändplanen anordnas en parkeringsplats.

Inne i reservatet markeras ett stigsystem som i möjligaste mån skall utgöras av de befintliga stigarna.

En mindre raststuga bör byggas inne i reservatet under förutsättning att skötselmedel inte behöver finansiera uppförandet i sin helhet.

1993-03-01

Vägen upp till länkstationen i nordväst bör även fortsättningsvis vara stängd för allmän trafik. Stigar skall inte anläggas i närheten av anläggningarna på toppen.

Informationstavlor om reservatet sätts upp vid parkeringsplatsen och på lämpliga platser utefter stigarna.

Gränserna för reservatet är markerade.

KOSTNADER

Stigdragningar + skyltställ	25 000 kr
Tryckning av informationstavlor	3 000 "-

Totalt	28 000 kr
--------	-----------

Löpande tillsyn bör ske en gång per år.

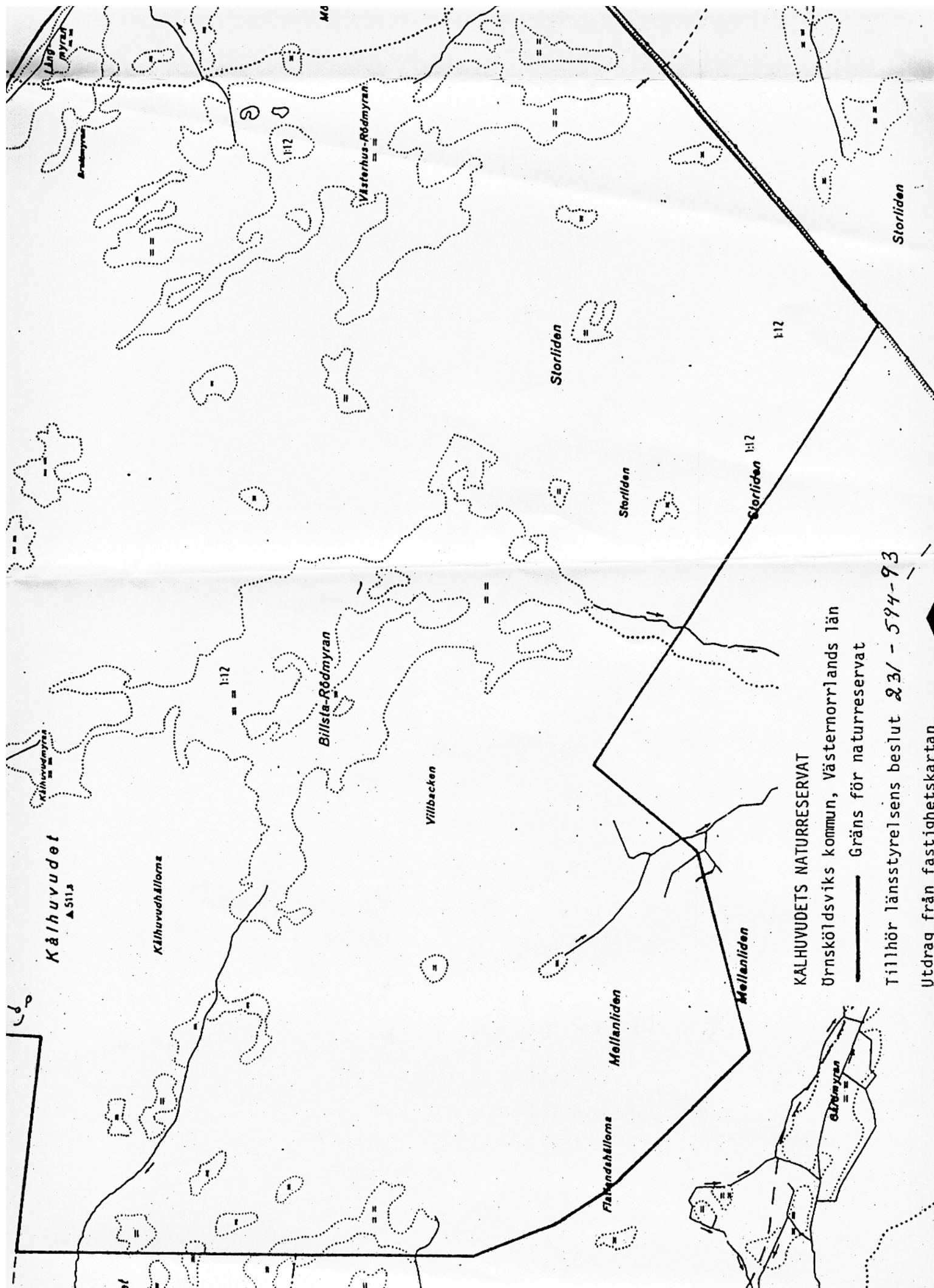
Skötselåtgärderna bekostas av staten genom anslaget för skötsel av naturreservat.

LITTERATUR

Hermansson, J.O. 1991. Inventering av lavar i tio sumpskogar i Västernorrlands län

Simonsson, P. 1979. Urskogar och naturskogar i Västernorrlands län

Söderström, L. 1992. Inventering av mossor i tio sumpskogar i Västernorrlands län

KÅLHUVUDET NATURRESERVAT

Örnsköldsviks kommun, Västernorrlands län

— Gräns för naturreservat

Tillhör länsstyrelsens beslut 23/ - 594-93

Utdrag från fastighetskartan

BESLUTSKARTA

